AYDEDE

No. 91 — 40
ÇARŞAMBA 22 Eylûl 1948
Fiatı 15 Kuruş

Cumartesi ve Çarşamba günleri çıkar tam mânasile bitaraf siyasi hoşsohbet gazete
İdarehane: Ankara Caddesi 98/2, TAN Basımevi
Başmuharriri: REFİK HALİD KARAY

Tesis Tarihi: 1922
Telgraf: Aydede — İstanbul
Telefon: 25100 — Posta Kutusu: 816

Yabancı memleketlerden yurdumuza yapılan ilticalar karşısında :

Cennette bugün gülleri açmış görürüz de

Hâlâ o kızıl hatıra titrer gözümüzde !

SUDA NAKIŞLAR

Ayni Yolun Yolcusu

Bu hükûmet de harb devri hükûmetlerinin düştüğü çukura düştü: Şeker fiatlarına zam yaptı. Mesele şekerin kilosunu 50 ile 70 kuruş arasında arttırmaktan ibaret kalsa canımız pek yanmaz.

Fakat acı tecrübelerle biliyoruz ki şekere zam demek pahalılığı arttırmak ve piyasayı yerinden oynatmak demektir. Şekerin fiatı yükselir yükselmez patlıcanın ve domatesin de fiatı fırlar! O kadarcıkla mı kalır?

Hayır. Akla gelmedik eşyanın da etiketlerinde değişiklik olur. Yerli malı çoraptan ecnebi menşe'li kravata kadar, kahve fincanından ıskara maşaya kadar, oturaktan firketeye kadar bütün mallar yüzde 10 ilâ 25 nisbetinde muhakkak zamma uğrar. Türkiyede hayat pahalılığı ve geçim zorluğu önceden şeker zammı ile başlamış, 7 Eylûl kararlariyle tahammülfersa hali bulmuştur.

Kömürcünün beklediği bu idi; şekere zamdı. Kendi yiyeceği şekerin kilosunu 70 kuruş fazlasına alacaktır ama sattığı mala öyle bir zam yapacaktır ki şekeri bedavaya yedikten başka üste ummadığı bir kâr da temin edecektir ve tuhafı yine de şekere zam yapıldı diye hükûmete karşı söylenecektir.

Şayialar çıkınca yazmıştım: "Şekere zam yapacak hükûmet kendisini tarh etse daha iyi eder" demiştim. Sebebi zammın aslından ve kıymetinden ziyade memlekette uyandıracağı tesir idi.

Bu tesir evvelâ pahalılığı arttırmak suretinde tecelli eder ki hükûmetin tamamile aleyhindedir. Saniyen psikolojik tesiri vardır ki eğer hükûmet bir şirket olsa ve tahvilât çıkarmış bulunsa o tahvillerin derhal sıfıra inmesi, şirketin iflâsı lâzımgelir.

İşte Saka hükûmetinin bugünkü durumu!

Binaenaleyh artık ne Bayar'ın mitinglerine, ne Öner'in nutuklarına ihtiyaç vardır. Hükûmet, hem de tam kısmî seçimler sırası kendisine ve partisine en büyük fenalığı yapmıştır.

Sadece ruhî tesirleri gözönünde tutarak ve geçmişten ibret alınarak şekere dokunmamak, zam zarurî ise veremden kıvranan halkın değil, zenginin sırtına yüklenmek, açığı başka yollardan kapamak icabederdi.

Böyle bir karar Bakanlar Heyetinden nasıl geçti? Nasıl oldu da içlerinden hiç biri, - hele gençleri - şu bahsettiğimiz noktaları düşünüp de başka memleketlerdeki gibi bir jest yaparak istifasını vermek lüzumu duymadı.

Şekere zam yapan bir kabine azasından olmak, hatırası kolay unutulacak hâdiselerden değildir.

— Ha, o mu? Haniya şeker fiatını arttıran kabinede idi...

Diyerek birer birer bu zevatı yıllarca anacağımız muhakkaktır.

Hangisine Kızarsın?

Hiçbir işi iyi ve teşkilâtlı şekilde başaramamak nasibimiz! Şeker fiyatlarına zam işi de öyle oldu. Ne karar zamanında alınabildi, ne de emirler usuliyle verilebildi.

Alınamaması, verilememesi yüzünden de yine karaborsacılarla istifçiler fırsat buldu. Karar daha mahrem tutulamaz mıydı? Aynı günde radyoda sabah karanlığı ilân edilmeğe lüzum var mıydı? Vilâyetlere tebligat saati saatine yapılamaz mıydı?

Gazetelerde okuduk: Samsunda öğleye kadar karaborsacılar sandık sandık şeker almışlar; Bursada da açıkgözler çarşı pazar dolaşarak çuvallarla mal kaldırmışlar. Kimbilir daha neler olmuş, ne fırıldaklar dönmüştür? Her yeni karar böylece vurguncuya, istifçiye, hilebaza, kurtlara yeni bir kâr ve menfaat kazandırıyor. Bunu olsun önleyemiyoruz. Kararın aslına mı kızarsın, hinoğlu hinlere yaradığına mı.

Öksüren Filler

New-York canbazhanesi müdürü kendisiyle görüşen bir muharrire şöyle bir vaka anlatmıştır:

— Bir gün fillerimden biri öksürmeğe başlamış. Tedavi için hademe bir kova suya bir şişe viski boşaltmış ve bunu ona içirmiş. Ertesi sabah ne olmuş, bilir misiniz? Hademe görününce bütün filler öksürmeğe başlamışlar!

Hükûmetin genç elemanlarından beklenen bu mu idi?

Ha Ali hoca, ha hoca Ali! Arada hiç fark yokmuş, meğerse... Yaşlısı da, genci de ayni hamurdan, ayni yolun yolcusu!

AYDEDE

Fena Oldu, Fena!

Şeker fiatlarına zam meselesini inceliyen (Son Posta) esasen şekerden evvel dahi bir çok gıda maddeleriyle mahrukatın pahalılandığını ve şimdi daha da pahalı satılacağını söyledikten sonra diyor ki:

"Şekere zam en büyük müstehlik olan devlet bütçesine de tesir edecek ve hükûmetin şekeri arttırmaktan dolayı eline geçeceğini tahmin ettiği para kadar hattâ belki daha fazla onun da masrafını yükseltecektir"

Pek doğru. Nitekim ilk defa şeker zammı yapıldığı zaman zararı halk ile beraber hükûmet de çekmiş, hem devlet, hem aile bütçeleri o günden sonra bir daha belini doğrultamamıştı.

Fena oldu, fena!

Galiba Hanyayı; Konyayı Anladı!

(Tasvir) refikimizin haber verdiğine göre İzmirin eski ve Konyanın yeni valisi Soyer, Tarım Kongresi münasebetiyle tek parti usulü makamatı âliyeye yazılacak bir tazim telgrafının çekilmesine o toplantıda muhalefet etmiş!

Şöhretli Vali - Konyaya gittikten sonra - Demokrasi babında galiba Hanyayı, Konyayı anlamağa başladı!.

AKLIMDA KALANLAR

Tramvay müstahdemleri

İnsan değil mi? Vatmanın biri hasta olmuş. Emsali gibi İdarenin hekimine müracaat etmiş. Bakmışlar, ilâç vermişler. "Mükemmel". Fakat nedense hasta ilâçtan faydalanamamış. Hattâ fazla rahatsız olmağa başlamış. Vizitesini vermiş, bir doktora gitmiş. Aldığı reçetelerin pahalıya mal olacağını anlayınca yine İdareye müracaat ederek reçetenin depodaki eczahaneden yapılmasına müsaade istemiş.

— Hayır bu ilâçlar sana yaramaz ! demişler, reddetmişler.

— Bari iğnelerimi bizim eczahane yapsın da hiç olmazsa masrafından kurtulayım.

Ricasında bulunmuş, söktürememiş. Cebindeki beş on kuruşu sarf ederek İdarenin adamı değilmiş gibi kendi işini, kendi başına görmüş.

★

Tramvay ve tevabii idarei umumiyesi bundan birkaç ay mukaddem müstahdemlerine zam yapacağını ve bu zammın gündeliklere yapılacağını söylediği halde aylar geçmiş, bir haber çıkmamış. Hatıra getirelim "Vaid borçtur" demişler. Demişler ama : "Biz birşey vaadetmemiştik ki; hem şimdi bütçemizde ferah yok." cevabını almışlar.

Rivayet sahih ise günde otuz kırk bin lira hasılat yapan idarenin bu semahatsizliği mucibi teessür olmuş.

★

Lüzumsuz adamlar doldurulmamış olsaydı müstahdemlere para bulmak; yani bihakkın çalışanları terfih daha kolay olurdu diyenler de var.

Bizim de ümidimiz var, herhalde büyükler nasıl olsa küçükleri düşüneceklerdir ! Bakalım.

S. M. S.

Not — Temaşa başlıklı yazımın birincisi 15 ikincisi 18 Eylûl tarihli nüshalarımızdadır.

Semih

Bugünden, Dünden

Pembe Gül

Kadıköy iskelesinde vapur bekliyordum. Karşımda, gözüm ısıran bir sima. Kim olduğunu bir türlü bulup çıkaramıyorum. Başında soluk fötr şapka, sırtında giyile giyile ağarmış lâcivert elbise var. Boyalı saçlarının, bıyıklarının dipleri apak. Gözleri de gerideki kanapede oturan gayet süslü iki genç bayanda.

Tazeler yüz ekşiterek yerlerinden fırlayıp kalktılar. O anda adamı tanıyıverdim. Penbegül... Ey, dünya bu, düşmez kalkmaz bir Allah !

40 yıl evvel, pembe beyaz teninden dolayı, ona bu adı Kadıköyünün hanımları takmıştı. Gayet azametli, kendini beğenmiş, son derecede şık olduğu için erkekler Kuşdili Kontu derlerdi.

Yirmi beşle otuzunun arasında, bekâr, çehre ve endamca kadın güzeliydi. Kuşdili, Dereboyu, Yoğurtçu piyasalarına ekseriya yapayalnız, bazan da kendisi gibi kılpırangа, karayağız arkadaşiyle çıkar : mağrur, kaşları çatık, ağır adımlarla yürür; hoppa hanımlar birbirlerine girerlerdi -

— Müjde ! Pembegül geliyor !.

— Ne yakışıklı, ne kibar halli; asalet üstünden akıyor.

— Yine kıravatsız, yakası açık. Gerdanı, beyaz ipek gömleğinden ayırd edilemiyor vallahi !...

Yüzü muhallebiye dönmüş, hâlâ düzgünlü, rastıklı, sürmeli hatunlarda da, onu görür görmez canlanma ; şakrak şakrak sözler atma. Meselâ :

Erişir menzili maksuduna âheste giden
Tiz reftâr olanın pâyine dâmen dolaşır

Veya malûm şarkının mısraları :

Nârı aşkınla senin ey nevcivan
Döndü ateşzare cismi nâtüvan.

Gencin gözucu bile çevirmeyişine öfkelenenler de çok :

— Ne sahtevakar mahlûk ! Burnuna sinek konsa kış demiyecek.

— Kabahat hanımlarımızda. Yüz vere vere Maçabeyini başımıza çıkardılar !

Beylerde de atıp tutma :

— Şu züppeye o kadar tepem atıyor ki, kendimi tutmasam, ayağımın altına alıp pestilini çıkaracağım !

— Kadın olaydım, bin de gönlüm olsaydı, birini bu soğuk neva herife vermezdim billâhi !.

Mehtaplarda çayır piyasalarından sonra bir parti de deniz gezintisi yapmak âdetti. Pembegül aziz arkadaşının bej rengi futasına kurulur kurulmaz hanımlar da gayrete gelir, sandallara binip açılırlar.

Modanın önü, yanları, arkası sıra giden kafileler hep birlikte yolu tutar. Önce Küçük Modanın Bomonti Bahçesine kadar varılır, dönüp Kalamış koyundan kıyı kıyı, Fenerbahçe açıklarında mola verilir.

Aşka gelen hanımlarda gazeller, mededler, şarkılar, fısıltılar da deme gitsin :

— Duydunuz mu? Refika : (Ma parol, pek lâtif ve muhrik bir sesli diyor...

— Bizim tarafa bakarak reverans yapar gibi oldu. Ya mersi, ya da bravo dedi galiba?

— Aman kardeş, (Gül hazin, sünbül perişan) şarkısını sakın söyleme. Zira delikanlının alıngan mizaç olduğu malûm. Ne sebebe hazırmışım diye kızar belki..

Deniz safası geceyarısı biter, (Padişahın kır atı bana baktı) kabilinden Pembegülün reveranslarına, bravolarına, nail olduklarını sananlar, yoğurt gönülleri ayran, evlerine kapağı atarlar. Babalarında, kocalarında öfke topukta.

— Ayol nerede kaldınız? Handiyse horozlar ötecek; bu saate kadar gezilir mi?

— Bilmiş ol kadın, yarından tezi yok İstanbulda ev arayacağım... Bu yerebatası Kadıköyünden sağ selâmet kurtulayım !

Tazeler, yalanları kıvırmada :

— İlâhi Beybaba, ne hiddetleniyorsun? Komşu filânca hanımlardaydık. Balkondan mehtabı seyrettik !

— Lâhavlenin boncuğu ! Mısırlıoğlunda, yengemdeydim, bey. Huyunu bilirsin, adamı kolay kolay bırakır mı?

Karısının gidişatından şüphelenip gizlice peşini takip edenler, çayırda, yahut kayıkta yakalayıp saçsaça, başbaşa gelenler, hattâ talâkla ayrılanlar da duyulmuştur.

Kadıköyünde oturan, kapısına boyuna görücüler gelen, hepsine bir kulp bulup :

— İstemem, fazla gıcılamayın, alimallah Kurbağalıdere köprüsüne koşar, kendimi trenin altına atarım ! diyen kızlardan, taze dullardan kuşkulanılırdı :

— Acaba Pembegülü mü seviyor? Onu mu umuyor?..

Sermed Muhtar ALUS

— Haydi, kaynanacığım, denize atlayıversenize !

"Ecnebi karikatürü"

SEYAHAT TEZKERESİ

Lâtin harflerinin kabul edildiği sıralardaydı.

Şark vilâyetlerinde seyahat, bir nevi müsaadeye, mahalli memurların ruhsat vermelerine bağlıydı.

Bir gün bir adam, seyahate çıkmak ister ve memura müracaat eder :

— Cideye gitmek istiyorum.

Memur iki saat sonra gelmesini söyler, kitaplar karıştırır, Cidenin lâtin harfleriyle yazılış şeklini bulur. Adama müsaadeyi verir. Az sonra bir başkası gelir; Mamûretülaziz'e gideceğini söyler. Memur bakar ki, işin içinden çıkamıyacak :

— Sen oraya, der. Bütün ömrünce gidemezsin. Çünkü nasıl yazılacağını bilmiyorum. Cideye gider misin, Cideye ! O hazır !

— Ne güzel bir tenis elbisesi !
— Oynar mısınız?

"Amerikan karikatürü"

Taç ve Şapka

Meşhur sahne artisti Sarah Bernhardt sözünü hiç esirgemez bir kadındı. Bir gün İngiliz Veliahdi müstakbel Edouard VII kendisini tiyatrodaki odasında ziyarete gelir; fakat sanatkârın önünde şapkasını çıkarmadan konuşmağa başlar. Büyük Sarah der ki :

— Bir Kral başından tacını pek kolay çıkaramaz amma bir Prensin şapkasını çıkarması zor olmasa gerektir.

O zaman Bilmiyorlarmış

Mareşal de la Ferté Metz şehri valiliğine tayin edilince şehirdeki Yahudi zenginleri de bir heyet teşkil edip ziyaretitne giderler. Fakat Mareşal, yaverine der ki :

— Kabul etmem o adamları... Hazreti İsayı çarmıha asan onlar değil mi?

Yaver, heyete kabul edilemiyeceğini bildirir. Lâkin heyet reisi Mareşala takdim olunmak üzere on bin altın getirdiklerini söyler. Yaver bunu bildirince de la Ferté de şöyle der :

— Gelsinler, gelsinler ! Zavallılar İsayı asmışlardı amma o zaman İsanın kim olduğunu bilmiyorlardı !

İtibarın Olsa

Fransız şairi Malherl her gün kendisine musallat olup "Senin için dua edeceğim, sana Allahtan hayır dileyeceğim" diyen bir dilenciye nihayet kızmış :

— Be adam, demiş, Allah nezdinde azıcık itibarın olsa seni böyle sürüm sürüm süründürmezdi !

Hizmetçi — (Kömürcüye) siyah taşlara basarak gelemez miydin, ayol !

"Fransız karikatürü"

Minelbab İlelmihrab

Yazan : Refik Halid KARAY

Ali Kemal Bey Şevket Turgut Paşayla kavga ediyor — Kabinede değişiklik — Benim Nafia nazırlığına namzetliğim — Ali Kemal Beyden sonra Dahiliyeye benim geçmem düşünüldü — Ne sana, ne bana — Zat-ı şahane benim yaşımı küçük buluyor — Ferit Paşa Mustafa Kemal Paşa meselesini halletmeği üzerine alıyor.

Sadaret makamı, o esnada ne Sadrazama verdiği sözü, ne konferans üzerindeki suitesiri, ne de kendisinden sonra geleceklerin zihniyetini düşünecekti. Dizginini tutamadığı ve özengisine basamadığı atın sırtında durmakta ne mâna var? Bu, hem süvari, hem beygir, hem de etraftaki halk için zararlıdır. Alelhusus bu atın kalçalarına şahlandırmak için Anadolu üzerinden mütemadiyen kamçı iniyor ve Meclis-i Vükelâdaki kodamanlar da çubuklarının ateşini, huylandırmak üzere karnına yapıştırıyordu.

●

Bu vaziyette, dizginler kopmuş, eğer kaymış, özengiler kurtulmuş, hâlâ muayyen bir hedefe doğru gitmek mümkün olur mu? Nasrettin Hoca gibi siyasîler de ancak düştükleri zaman "zaten inecektik!" derler, düşmeden inmenin yanına yanaşmazlar!

Binaenaleyh ben bildiğimi, gördüğümü söyliyeceğim, İnşallah başkaları da, bir gün, böyle yaparlar. İkbal atının sırtından inmeği anlarım. Hattâ son raddeye kadar 'durmağı bile... Fakat ya o at sana alışkındır veyahut da, geme güvenir, kamçının darbesinden emin olursan... Yoksa ne atta ünsiyet, ne bazuda kuvvet, ne de elde metanet olmazsa insan o zaman cambazhanelerdeki sarsak palyaçolara döner!

●

Siyasetlerindeki vuzuha ve fikirlerindeki samimiyete rağmen Damat Ferit Paşa kabineleri hep böyle oldular; teşkilâtsız ve istinatsız başaramıyacakları bir iş başında gayıptan bir kudretle durabileceklerini zan ettiler, hayvanın kâh başına, kâh kuyruğuna, kâh yelesine yapışarak bir gün sırtında süvari vaziyeti alamadılar.

●

O gün keşke üç kişi buluştuğumuz zaman böyle düşünebilse idik. Hâdiseyi anlattılar : Ali Kemal Bey Harbiye nazırı Şevket Turgut Paşa ile - azil meselesinden dolayı - kavga etmişti. Paşa istifa etmiş, fakat meclisteki haricî grup da Dahiliye nazırının istifasını istemişti. Bu vaziyet karşısında ne yapılacaktı, benimle, ahpap, fikir yoldaşı olarak konuşmak istiyorlardı.

●

Evvelâ bittabi Sabri Efendinin istifasını muvafık bulduk. Padişah ne yaparsa yapsın, diyorduk. Sonra bir istifa ile yeni kabine teşkilinin mümkün olup olmıyacağını düüşndük; buna mesağ-ı kanunî bulamıyorduk. Salisen Ali Kemal Beyin istifasını bir şarta talika karar verdik : Nafia nazırı Ferit Bey de çekilmeliydi. O zaman Nafiaya ben geçecek, Harbiye ve Dahiliye nezaretlerine birer muvafığını bulacaktık.

Şeyhislâmla Dahiliye nazırının bizzat kendi elleriyle kabineye soktukları Nafia nazırı hakkındaki o günkü tehevvürleri ve nefretleri görülecek şeydi. "Bir oyuna geldik ki..." diye Ali Kemal Bey dövünürken Sabri Efendinin dudakları titriyordu; halbuki içeride Ferit Beyin etekleri zil çalıyordu. Kendisini ötedenberi namzet ad ettiği Dahiliye koltuğuna âdeta yarı yerleşmişti.

Fakat iş hesap ettiği gibi çıkmadı. Nihayet Ali Kemal Beyin istifasiyle yerine benim tayinim hususunda müttefik kaldık. Maamafih selefim bu ciheti bana pek tavsiye etmiyordu : "Durmak imkânı yoktur!" diyordu, hoş ben de daha katî cevabımı vermemiştim; kendim için bu makamı cidden fazla yüksek buluyordum. Ali Kemal Bey artık istişareden bıkmıştı, otomobiline bindi, istifasını vermek için saraya gitti.

Dert bitmemişti ki...

●

Dahiliye ile Harbiyeye serian birer nazır tedariki icap ediyordu. Biliyorduk, birincisine namzet Ferit Beydi; fakat Sabri Efendi onu kabul etmiyecekti, ileri beni sürecekti. Tabii diğerleri de bana itiraz edeceklerdi; o zaman bir üçüncü şahıs yerimize geçecekti. Bir aralık Ferit Beyi meclisten çıkarken Sadaret odasında gördüm, ahpapça konuştuk; "ne sana, ne bana!" dedim, gülüştük.

Hakikaten de öyle oldu. Reşit Akif Paşa hemen saraya azimetle - Ali Kemal Beyi müteakip - huzura kabul edilmiş ve zat-ı şahaneye Nafia nazırının dahiliyeye tayini tavsiyesinde bulunmuştu. Sabri Efendi ise padişaha benim ismimi vermişti. O zaman Vahdettin Han - Tıpkı bizim tahminimiz veçhile - ve Reşit Akif Paşadan aldığı tesirle benim yaşıma itirazen tayinimin şimdilik muvafık olamıyacağını söylemiş ve Ferit Beye de Şeyhislâm mütearız kalınca bir başkasının arzını tavsiye eylemişti.

Fakat Harbiye Nazırı tedarik ve tayininde müşkilâta uğranmamıştı; o gün sabık Harbiye nazırı (Sulh-u Selâmet) çi Ferit Paşanın iradesi istihsal olunmuştu.

(Hürriyet ve İtilâf) fırkasının bu makama hazır namzedi bile yoktu. Aklımıza ancak bu zat gelmişti. Konuşmak ve Sadrazam kaymakamının teklifini bildirmek üzere âyan reisi ile - hemen fırka merkezine gitmiş ve vaziyeti anlatıp Mustafa Kemal Paşa meselesini halletmek şartiyle nezareti kabul edip etmiyeceğini kendisinden sormuştum. Ferat Paşa şartla beraber bunu derhal kabul etmişti.

●

Döndüm; Sabri Efendi Meclis-i Vükelâ salonuna dahil olmuştu, bir ufak kâğıda dört kelime ile neticeyi yazdım, dilsizi çağırdım, işaretle bunu Şeyhislâm Efendiye vermesini anlattım. Biraz sonra içeriden Sabri Efendi yerine Haydarizade İbrahim Efendi çıkıp : "Emri âlinizi tefehhüm edemedim..." demesin mi? Dilsiz benim sarık tarifim üzerine yanılmış, pusulamı Sadaret makamında oturan Sabri Efendiye değil, Meclis-i Vükelâya memur buyurulmuş olan ve berayı hürmet Şeyhislâm koltuğunda oturup müzakereye iştirak eden Haydarızâdeye vermişti. Meseleyi maalitizar izah ettim, İbrahim Efendi kâğıdımı geri alıp kendi eliyle sahibine verdi.

Ferit Paşanın tayini meclisteki zevatın haberi olmadan o gün iradeye iktiran etti.

Şimdi, gözümün önünden bütün bu Harbiye nazırlarını geçirirken hatıratın başında ilk Damat Paşa kabinesinin ilk Harbiye nazırını yanlış yazdığımı hatırladım. Galiba önce Ahmet Abuk Paşayı Harbiyeye tayin ettirmiştik; (Hürriyet ve İtilâf) ın Eskişehir şubesi reisi bulunması, Mahmut Şevket Paşa hâdisesindeki dönekliğini af ettirmişti. Lâkin Abuk Paşa makamında pek az durdu, Şeyhislâm Efendiyle geçinemedi, çekildi. O zaman Bahriye nazırı bulunan Şakir Paşa vekâleten Harbiyeyi de idare etti. Bunun vefatında yerine Şevket Turgut Paşa geçti. Gelelim manahn-u-fihimize :

●

Ferit Paşa ertesi günü makamında idi.

Lâkin Dahiliye koltuğu boştu. Sabahleyin, kaymakamdan aldığı talimat üzerine, Adliye nazırı Vasfi Efendi, vekâleten geldi, oraya oturdu. Fakat ben müşkül bir mevkide kalmıştım. Öyle ya, üçüncü ordu müfettişinin azline dair merakize bildirdiğim telgrafı sabık nazırdan şifahen telâkki edilen bir emir üzerine yazmıştım; Paşa azledilmemiş, bilâkis nazır düşmüştü; şu emir - tevsik edilemediği cihetle - bana bir iş açabilirdi. Hoş, ben öyle, iş açılmasından, falan korkmazdım, lâkin muamelât-ı resmiyede usulsüz hareket etmiş olmaktan çekinirdim. Nazır vekilinden yeni ve tahriri bir emir istedim; şu tarzda cevabını aldım :

Dahiliye Nezareti celilesinden 29 Haziran sene 335 tarihiyle mevrut tezkere sureti :

Dahiliye nazır-ı sabıkı Ali Kemal Bey tarafından zat-ı valâlarına şifahen emir ve tebliğ olunduğu üçüncü ordu müfettişi Mustafa Kemal Paşanın meclis-i mahsusu vükelâca azli karargir olmuş ve bir kumandan bulunmak itibariyle badema resmî telgraflarının kabul edilmemesi temenni olunur.

Dahiliye Nazır vekili

●

Eh, âlâ, ben endişemden kurtulmuş, dairemde umur-u cariye ile yarı müsterih iştigale başlamıştım. Nasılsa yine bir iş çıktı, öğleden sonra, tekrar Dahiliye nezaretine gittim, "Nazır burada mı" dedim, "Evet" dediler; odasına girdim: Bir de ne göreyim? Minelacayip, koltukta Vasfi Efendi yerine Ethem Bey oturuyor!!

Aynı yerde, pür hiddet ve muhteşem, Cemal Paşayı gördüğüm gündenberi, aman Allahım, bu ne tahavvüller, ne çehreler, ne işler?!

(Devamı var)

— **Kulüpler belediyenin koymak istediği vergiyi kaldırtmışlar..**
— **Vergiyi kaldırabilmişler ama, fiatlardaki insafsızlığı kaldırtamamışlar!**

KİRPİNİN DEDİKLERİ

Ne Hesap Kaldı, Ne Kitap !

Memlekette şeker istihlâkini azaltmak... İşte hükûmetin çalıştığı budur. Şeker fiatlarına zammı da bu sebepten yaptı. Zira fabrikalarımız ihtiyaç nisbetinde şeker yetiştiremiyormuş, fazlasını hariçten getirtiyor, döviz harcıyormuşuz.

Şimdiye kadar hangi fabrikamız, hangi ihtiyacımızı tamamen karşılamağa yeter hale gelebildi ki? Bu, ayrı mesele !

Şeker istihlâki neden her sene biraz daha artmaktadır? Asıl mesele o.. Dikkat ederseniz şeker sarfiyatı pastacı ve tatlıcı dükkânlarına rağbet artalıberi boyuna yükseliyor. Dükkânlarda acaip acaip tavırlar, film edaları takınarak pasta ve dondurma yemenin moda oluşu şeker israfına yol açtı.

İsraf kelimesi burada sadece çok şeker istihlâki mânasına değildir. Şekeri en pahalı şekilde yemek demesinedir. Zira baklavanın, pastanın, ekmek kadayıfının, tavuk göğsünün içindeki şeker bize pek tuzluya oturur.

Bir kaşığı, bir bardak şeker pahasına gelir.

Lâkin damak zevki bir yandan, sevgili ile buluşma ve başbaşa oturma keyfi öte yandan, o nesnelerin cicili bicili oluşları ayrı bakımdan dükkânın cazibesini arttırmaktadır.

Zavallı genç kız! Zavallı cebi delik delikanlı! Vücudünüzün şekerli maddeye ve kaloriye olan ihtiyacını şu pasta ne kadar az ve ne derece pahalıya temin ediyor! O küçücük tatlılı hamur parçasına verdiğiniz para ile akide şekerinden en aşağı dört misli gıda almanız mümkündür.

Eskiden şeker en makul şekilde ve pek ucuzuna gelmek şartiyle evlerde yapılan tatlılarda sarfolunurdu.

Şimdi şekerli maddeler lüks nevinden olmadıkça kursağımızdan girmiyor. Üç cins kâğıda sarılı, bayağı esanslı ve belki de muzir boyalı karamelâlar veya dropslar vitrinlerde tınazlar gibi yığılı... Akideler ise kavanozlarda mosturalık kadar az. Birinin alıcısı çok, ötekinin yüzüne bakan yok !

Akide mi? Âdi şey...

Karamelâ mı? Şık mı şık... İçinden beyitler, mâniler, fallar da çıkıyor. Ama pastalardan da galiba tırnak, kullanılmış kürdan ve başka münasebetsiz şeyler de çıktığı oluyor !

Büyük şehirlerde şeker israfı olduğu muhakkak... Lâkin bu israf daha ziyade şekerci, pastacı, dondurmacı, tatlıcı dükkânları israfıdır ve bir zümreye inhisar etmektedir.

Asıl çoğunluk imsaktedir. İmsakte olduğunu şekerin vesikaya bağlandığı sıralarda vesika kara borsasından anladık.

Son zamlar bu imsaki büsbütün arttıracak. Fakat dükkân alışverişini, cakasını, pasta ve lüks şeker yeme iptilâsını azaltmıyacak. Bir kısmımız şekeri hem çok, hem pek pahalı yemekte devam edeceğiz.

Bir kere hesabımızı şaşırmışız. Fiatlara zam, şeker sarfiyatını azaltmak şöyle dursun, şeker istihlâki daha masraflı ve lüks mahiyet alacağı için hesapsızların pastacılarla tatlıcılara hücumunu arttıracak; buz dolaplı vitrinler önünde çoğu kopuk bir sürü bayla bayan sinema yıldızlarına benzeme provalarına her senekinden fazla germî verecek.

Dedik a... Ne hesap kaldı, ne kitap !

KİRPİ

Hürriyeti Anlıyan Biri

Cenubi Amerikanın meşhur Bolivar'ı, bir gün kendisi gibi hürriyetsever dostlariyle yemek yiyorlarmış. Hürriyet şerefine kadeh kaldırmışlar. Tam o sırada arkadaşının biri kadehini devirir ve şarap örtüye dökülür.

Kadehi deviren adam bağırarak der ki :

— Bolivar dostumdur. Fakat hürriyet davasına ihanet ederse onun kanı da son damlasına kadar böyle aksın !

Bolivar arkadaşını kucaklar :

— Aferin, der, sen hakikaten benim dostummuşsun ve hürriyetin mânasını iyi anlayormuşsun !

Meteliksiz şairin odasında

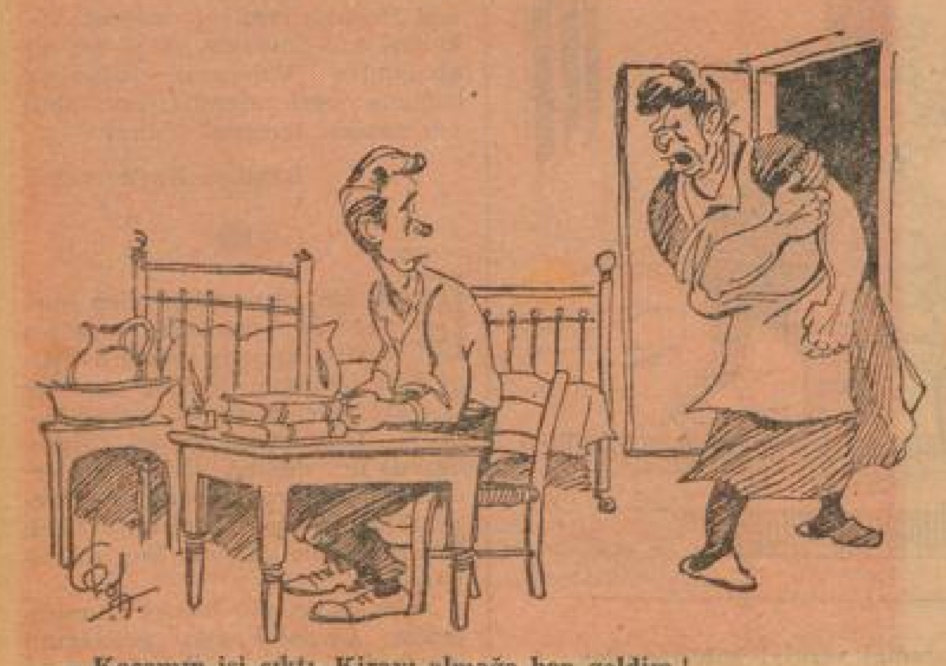

— Kocamın işi çıktı. Kirayı almağa ben geldim !.

"Ecnebi karikatürü"

Bir dokun...

Tekel Bakanına Açık Mektup

Sayın Bay Bakan;

Cümlenizin himmeti meşkûr olsun, bizim için çok çalışıyorsunuz. Hele son günlerde el ele verip kurullar kurdunuz, meşveretler ettiniz, tatlı şekerimize yeniden paha biçtiniz, kılletini bahane eyleyip kıymetini yükselttiniz !

Bugün bu sütunda kurulunuza şeker teşekkürnâmesi yazamıyacağım için özür diliyerek maruzatıma geçiyorum.

Sayın Bay Erişirgil;

Tek elinizin bile çok şeylere eriştiğini bildiğim için, Tekeli ilgilendiren bu arizamı yüksek katınıza sunmaktan kendimi alamadım.

Şu satırları, önümde duran kutuya bakıp içimi çekerek karalıyorum. Kutu da değil; soluk benizli sıska, bücür bir kutucuk. Akşam sabah yumruk, çimdik altında, yarı aç, sefil bir sığıntı çocuktan farkı yok.

Belki siz görmemiş veya pek dikkatle bakmamışsınızdır diye uzun uzun tarif ettiğim kutunun, Tekel fabrikasının yeni çıkardığı kibrit kutularından biri olduğunu anlatabildim mi acaba?

Evet, soluk benizli, sıska, bücür birşey amma onun görünüşüne aldanmayınız, Sayın Bay Bakan, Kibrit kutusu değil, bir işkence âletidir o haspa.

Sigara kullanıp kullanmadığınızı bilmiyorum, fakat kullanıyorsanız bile sigaralarınızı, cebinizde taşıdığınız şık, lüks bir çakmakla yaktığınızı tahmin ettiğim için kibritlerle temasınız olmadığı kanaatindeyim ve bu kanaat saikıyle size kibritlerimizden bir nebzecik bahsetmek ihtiyacını duydum.

Tomruk yok, dediler; bir yumruk vurup tahta kılıfını çıkardılar, eninden, boyundan kestiler, üzerine incecik kartondan bir kap geçirdiler. Zaten şah idi, bu sefer şahbaz oldu ! Cüssesi küçültüldü amma fiatına el sürülmedi, yine 5 kuruşa satılıyor.

Ya içerisi ! O kara başlı, kızıl gövdeli çöplerden meded Allah ! İğneli fıçının iğneleri gibi her biri bir azap çivisi. Kutuyu açıp çöpü elimize alırken içimiz titriyor, acaba ne müziplikler yapacak diye heyecana, endişeye kapılıyoruz. Kutunun kenarındaki eczaya sürttüğümüz çöplerin birincisi ortasından kırılıp düşüyor; ikincisinin tepesi kopup dağılıyor; üçüncüsü çıt, pıt, fıs, tısss !.. Dördüncüyü sürtüyoruz, çat pat, fışşş... Yanar gibi oluyor amma parlamadan vızlayıp gidiyor. Cehennemin dibine gitsin, fakat gittiği yerde de rhaat durmuyor ki. Cehennem kıvılcımı gibi dokunduğu yeri yakıp kavuruyor. Üstümüz başımız, kuş gözü delikli kevgire döndü.

Beşincinin kıvılcımı parmağımıza yapışıyor, can acısiyle yere fırlatıyoruz. Altıncı kibritle sigaramızı yakabilirsek ne mutlu bize ! Her kutudan 50 çöp çıkması icap ettiği halde şimdiye kadar merak edip saydığım yüzü mütecaviz kutunun hiç birinde 50 kibrit bulamadım.

Kibritlerimize bir an evvel himmetini eriştir, bizi bu azaptan kurtar, Sayın Bay Erişirgil.

Sakın meraka düşüp kibritleri bir de kendiniz tecrübe etmeğe kalkışmayasınız. Bu kadar tehlikeli bir tecrübeyi size asla tavsiye etmem. Saygılarımla.

Cemal Refik

Yerine Gitti ; Boşuna Değil !

İyi işlerimiz pek az ise de yine de yok denilemez. Bunlardan biri Topkapı Sarayının tamir ettirilerek harab ve bakımsız halden kurtarılmasıdır. Bir zamanlar ne idi o yerin acıklı vaziyeti !...

Amerikan heyeti başkanı gazetecilere bu sarayı övmüş. Bereket tamirden, tanzimden sonraki temiz ve bakımlı halini gördü.

Topkapı Sarayı tam mânasiyle bir (Türk İnce Eserleri Müzesi) dir. Onu daha mükemmel vaziyette bulundurmak da vazifemizdir. Harcanan para bu sefer nasılsa bihakkin yerine gitti. Maliye Tahsil Şubelerinin somaki sütunları gibi boşuna değil !

İstemesini Biliyormuş

Vaktiyle bir gemi süvarisi Tersane Reisine hediye olarak bir çuval kahve gönderir. Reis, kahveyi getiren gemiciyi çağırır :

— Nedir bu çuvaldaki?

— Kahve, efendim.

— Peki, bırak çuvalı da git. Fakat süvariye söyle: Ben sade kahve hiç içmem !

Gemi süvarisi Tersane Reisine hemen bir çuval da şeker yollamağı ihmal etmez.

— Ah, biz futbol oynasak tekme atmakta bi[rin]ci olurduk !

"Ecnebi karikatü[rü]"

Rontgen Fi[...]

Sağlık Bakanlığı veremle mücadele için ç[...]raşıyor. Çok iyi, çok yerinde bir meşgale... F[...] filmi, piyasadan sırra kadem bastı. Bulabilen[...]

Gazete havadislerinden öğreniyoruz k[...] Sağlık Müdürü, Bakanlığından aldığı 300 [...] Amerikaya rongen filmi sipariş etmiş. Bir A[...]lemekte olan bu filmlerin tayyare ile getirt[...]kanlığı nezdinde teşebbüs yapılmışsa da bi[...]miş..

Doğrusu şaşmadık. Ticaret Bakanlığı, [...] rontgen filmi gibi hastaların işine yarayacak [...]gul olsun?

Kaldı ki, hastahanelerimizde de boş yat[...] birçok vatandaşlarımız hem hasta olduklarını [...]tacak yer bulamazlarsa belki üzülürler.

Ticaret Bakanlığının hakkı var : Felâke[...]da geç öğrenmek belki hayırlıdır !

Baş[...]
Ta[...]

Kuduz[...]rine Sağ[...]peklerin[...]liğatta [...]vatandaş[...] o Bakan[...]

Filvak[...]maksatla[...] için de [...] yine o[...]kin bu [...] kadar k[...]lup bitiv[...]remden [...] sebep ol[...] mümkün[...]lim.

Buna [...] şu nokta[...]mir tatb[...] sokaklar[...]te can ç[...] ürküten [...] işkenceh[...] o hal-i [...] nereye [...] deceğim[...]

Meden[...] teşkilâtl[...]hirde "f[...] yerler v[...] vermiş [...]nur; sah[...] da ceza[...]nı çekm[...] alan ol[...] olunur.

Fakat [...] ortasında[...]lerek d[...] bir maha[...]yurmayı[...]

Hani, [...]

… Değil !

… ise de yi-
… Bunlardan
… tamir et-
…ımsız hal-
…ir zaman-
…kl: vaziye-

…aşkanı ga-
…vmüş. Be-
…nden son-
…halini gör-

… mânasiy-
…eri Müze-
…mükemmel
…k da vazi-
…ara bu se-
…erine gitti.
…nin soma-
…na degil !

…yormuş

… süvarisi
…ye olarak
…erir. Reis,
…ciyi çağı-

…aki?

…lı da git.
… Ben sade

…ne Reisine
…ker yolla-

Başımıza Fesleğen Takmadan Önce

Kuduz vakalarının artması üzerine Sağlık Bakanlığı başı boş köpeklerin itlâfı için vilâyetlere tebliğatta bulunmuş. Bulunur, zira vatandaşların hayatını korumak o Bakanlığın vazifesidir.

Filvaki yine vatandaşları ayni maksatla veremden korumak için de bir çok tedbirler almak yine o Bakanlığa düşer. Lâkin bu iş, serseri köpekleri itlâf kadar kolay değildir, tebligatla olup bitivermez. Şimdilik hele veremden herhalde çok az vefiyata sebep olan ve serumla tedavisi mümkün bulunan kuduzu önliyelim.

Buna itirazımız yok. İtirazımız şu noktadan : Yarın, öbür gün, emir tatbik edilmeğe başlanınca sokaklarımız zehirlenip feci surette can çekişen köpeklerin hepimizi ürküten manzarasiyle yine yer yer işkencehaneye dönecek. Çoğumuz o hal-i pür melâli görmemek inereye kaçacağımızı, nereden gideceğimizi bilemiyeceğiz.

Medenî memleketlerde bu işler teşkilâtla yapılır. Her büyük şehirde "fourrière" denilen hususi yerler vardır. Başı boş veya zarar vermiş hayvanlar orada cem olunur; sahipleri muayyen bir zamanda cezayı verip kendi hayvanlarını çekmezse o hayvanlar satılır, alan olmazsa kesilir yahut itlâf olunur.

Fakat eziyet çektirilerek, sokak ortasında, çoluk çocuğa seyrettirilerek değil, elebtte. Yine hususî bir mahalde en süratli ve acı duyurmayıcı şekilde..

Hani, İstanbul belediyesi bunca tezyinat ve bir kısmı lüzumsuz sarfiyat arasında öyle bir "fourrière" yaptı ve öyle bir teşkilât kurdu mu?

Gazetelerde okuduğumuza göre gerek belediye, gerek Sağlık müdürlüğü, Bakanlığın tebligatı üzerine işin içinden nasıl çıkacaklarını düşünmekte imişler.

Biz sokaklarımızın zaman zaman köpek makteli ve işkencehanesi haline girmesine razı değiliz. Gerek belediye, gerek Sağlık müdürlüğü, pek iyi ve çok lüzumlu bir müessesemiz olan (Hayvanları Koruma Cemiyeti) ile temasa geçerek meseleyi medeni zihniyet ve usulle halletmelidir.

Bu cemiyeti nakdi yardımla büsbütün faal hale sokmağı da tavsiye ederiz. Diğer taraftan milyonlar harcanırken koca İstanbulda, İzmirde, Ankarada ve diğer belli başlı belediyelerde "fourrière" neden olmasın?

Holandadan lâle soğanı, İtalyadan manolya fidanı, bilmem nereden bilmem ne maymunu getirten o belediyeler bunu yapamazlar mı? Yaptıktan sonra başımıza fesleğen taksak daha iyi !

Aptal Gibi

— Niye öyle aptal gibi konuşuyorsun?

— Başka türlüsünü anlamazsın diye !"

Tarihi abideler önünde

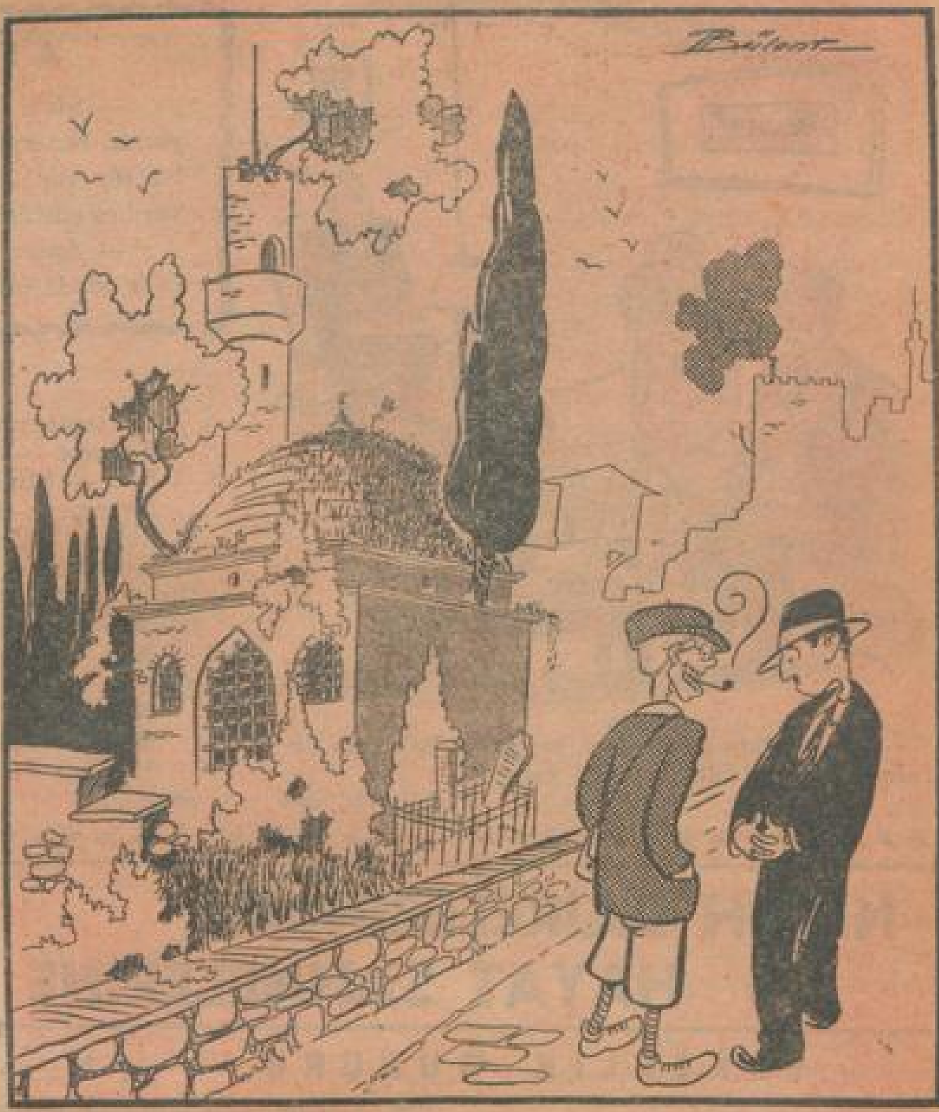

Seyyah — Memleketiniz hakikaten bir orman ülkesi imiş!!

AMENNÂ VE SADDAKNÂ!

Bir şehir ki mebus seçiminde en çok reyi muhalif ve müstakil namzetlere verdi. Hattâ belki de sanıldığından fazlasını..

Bu şehrin belediye midir, şehir meclisi azasını dır - hâlâ öğrenemedik, öğrenmeğe de lüzum görmedik. - her ne ise, kısacası şehir mümessilleri tamamen bir partiden, hükûmet partisindendir.

Zira belediye seçimine başka partiler girmemiş, öbürleri az sonra yapılan mebus intihabına katılmıştır. Peki bu meclis, şimdiki vaziyete göre, şehri temsil edebilir mi? edemediğine hiç şüphe yoktur. Zira yeni bir seçim yapılsa İstanbullular reylerini herhalde birtek partiye vermiyeceklerdir; ekseriyeti de alamasalar muhalifler bu mecliste sözünü dinletir bir mevki sahibi olacaklardır.

Binaenaleyh İstanbul Şehir Meclisi İstanbulu gerçek mânada ve mantıkan temsil etmiyor; ancak kanunen vaziyeti söz götürmemektedir. Azası resmen mümessillerimizdir, formaliteler ikmâl edilmiştir. Lâkin manen durumları zayıftır.

Zaten dikkat ederseniz çoğunun hal ve hareketinde bu zayıflığı kendilerinin de sezdikleri belli olmaktadır. Kararsız, mütereddit, iştahsız, çekingen bir çalışma tarzı... Daha doğrusu bir "devirlerini ikmal etmek" intizarı !

Memlekette sadece bir partinin azasiyle teşekkül etmiş belediye meclisleri gittikçe azalırken, araya hiç değilse bir kaç D.P. li veya bağımsız katılırken ekseriyetinin H.P. li olmadığı şüphe götürmiyen İstanbul şehir meclisi halen tek parti zamanındaki hüviyetini muhafaza ediyor.

Ve zamlar tıkır tıkır, tatlı tatlı, rahmet imişçesine hemen hemen münakaşasız hemşerilerin tepesine biteviye bosanıyor.

Zaten bütün bu dediklerimizi - vebali boynuna, bir gazete röportajından öğreniyoruz - kendileri de itiraf ediyarlarmış, şöyle söyleşiyorlarmış :

— Bizi sopa ile kovmalı !

İlâve ediyorlarmış :

— Bir iş beceremiyoruz ki.. Lâklâkiyat... Gel git, hakkı huzur al ! Amennâ ve saddaknâ

A. D.

…asak tekme atmakta birin-

"Ecnebi karikatürü"

TOPAL

Caddeletin seyyar bir kalbi olup
Dolaştıkça tahta bacaklarınla
Caddeler seninle dosttur
Tahta bacaklarının toprakla konuşması
Took-toktur!

Tahta bacaklar senin
Toprak caddeler Allahındır

Allahla adımların
Konuşmaktadır..

Orhan M. ARIBURNU

…ntgen Filmi

…veremle mücadele için çeşitli tedbir almağa uğ-
…erinde bir meşgale... Fakat gel gör ki, rontgen
… kadem bastı. Bulabilene aşkolsun !

…rinden öğreniyoruz ki : İstanbulun degerli
…anlığından aldığı 300 bin dolarlık tahsisatla
…ni sipariş etmiş. Bir Amerikan limanında bek-
…lerin tayyare ile getirtilmesi için Ticaret Ba-
…bbüs yapılmışsa da bir netice elde edileme-

…k. Ticaret Bakanlığı, ruj, lâvanta getirirken
…staların işine yarayacak nesnelerle nasıl meş-

…nelerimizde de boş yatak yok. Filmler gelirse,
… hem hasta olduklarını öğrenirler, hem de ya-
…a belki üzülürler.

…nın hakkı var : Felâketi olduğu gibi hastalığı
…i hayırlıdır !

Sen de Onlardansın!

Fransız Başvekillerinden Daladier, Harbiye Nazırı iken eski arkadaşlarının birinden bir mektup alır : "Beni Charenton timarhanesine koydular. İyileştim; lâkin doktorlar nâlâ yakamı bırakmıyorlar ve beni evime yollamıyorlar. Rica ederim yardımıma koş."

Nâzır nasılsa bir vakit bulur, hüviyetini belli etmeden hastahaneye kadar gider ve bir hastabakıcı refakatinde arkadaşının odasına girer. Konuştuktan sonra onunla beraber dışarı çıkarlar. Hastabakıcı der ki :

— Gördünüz ya, zavallı adam hâlâ hasta... Büyüklük delisi. Nitekim demin sizinle senli benli konuşuyor ve size "aziz Nâzırım!" diye hitap ediyordu.

— Doğru söylüyordu, zira ben hakikaten Nâzırım.

Hastabakıcı Daladier'ain yüzüne söyle bir bakar :

— Demek sen de onlardansın. Yazık !

BU AKŞAM

MELEK'te

Büyük rejisör Ernst Lubitch'in son filmi

Aşka Dönüş

Baş rolde

CHARLES BOYER

Hangi Resim Mühim ?

Çok zengin bir kızla tanıştım, yakında nişanlanıyoruz, babasının bir fabrikası var.

— Yanında resmi var mı?

— Dün beraber gidip çektirdik, daha almadım.

— Kızın resmini sormuyorum. Fabrikanın resmi var mı, dedim !

İKTİSAT

— Kocacığım, bu gün bir dükkânda her zaman on liraya aldığım çoraplardan gördüm, yedi buçuk liraya hemen sekiz çift aldım. Hesap ettim yirmi lira kârım var, çoktanberi beğendiğim bir eşarp vardı o parayla onu da aldım !

— **Ona bakıp da üzülme, sevgilim. Babamın benimle evlendirmek istediği gençtir!**

"Fun Parade" dan

ASABİYECİDE

— Sizin zihninizi daima meşgul eden, üzen, yoran, bir dakika bile rahat etmenize mâni olan bir şey var; bunu bana da söyleyiniz, belki size yardım edebilirim, bayım.

— Aman doktor, biraz yavaş konuşunuz. bitişik odada oturuyor.

H A Y I R

Bir toplantıda:

Kekeme — Sö.. sö.. söz i.. i.. isterim.

Reis — Bunu size ancak Allah verebilir..

Kekeme — I.. i.. israr ediyorum.

Reis — Oyleyse söylemek istediğinizi söyleyiniz.

Kekeme — Şi.. şi.. şimdi ko.. ko.. konuşan hatip, mü.. mü.. mü.. müz.. müzevirin biridir. (Bulunanlar arasında uğultular.)

Reis — Sözünüzü derhal geri almanızı istiyorum.

Kekeme — Hayır.

Reis — Neden?

Kekeme — Çü.. çü.. çünkü ço.. çok, gü.. gü.. güç söyledim!

Sümerbank

"Vatan" gazetesinde şu haberi okuduk:

"Sümer Bank iflâs halindedir. Masraflar bir türlü karşılanamıyor. Kazanç vergisini zamanında ödeyemedikleri için bu vergiyi cezalı verecekler ama paraları yok. Sermayede 15 milyonluk bir eksiklik var."

İnsanı korkuya düşüren lâflar ve rakamlar...

Bir fabrika; kriz, şu, bu yüzünden zarara girer. Fakat, çıkardığı her nesneyi satabilen, âdeta memleket içindeki rakipsiz bir müessese sayılan Sümerbank nasıl zarara girer?.. Sermayesinden 15 milyonu nasıl kaybeder? Aklın almadığı noktalar bunlardır.

15 milyonu bir işte, bir gün içinde elinden uçurmadı ya! demek ki senelerdenberi, çıkardığı malları elden ele geçirerek kara borsa yaratanların apartıman yaptırdığı günlerdenberi ziyanda.

Peki Sümerbankın müfettişleri nerede? Onlar, bu müessesenin zarar ettiğini mesul kimselere bildirmemişler midir? Bildirmişlerse, onlar ne düşünmüşler, ne emir vermişlerdir?

Yoksa bu raporlara bakıp bakıp:

"Görmemek yeğdir görüp divane olmaktan seni!" mi demişlerdir!

NİKÂH DAİRELERİNDEN HAYAT SAHNELERİNE

ERKEKLİK GURURU

30 — X

— 4 —

Karısını daima neşeli görmek isteyen ve bunun için her fedakârlığı göze alan Sabri Firdesin omuzlarından tutup kaldırdı:

— Ne oldun Firdes? Niçin ağlıyorsun? Bir yerin mi ağrıyor?

Firdes hıçkırıklarla sarsılarak kocasının göğsüne yaslandı, boğuk, kesik sesle:

— Çok fena oldum, Sabri. Akşamdan beri hep ağlıyorum. Sinirlerim o kadar bozuldu ki.

— Ne var, yavrucuğum? Neden bozuldu sinirlerin?

— Ben mahvoldum, Sabri. Mebrureye rastladım, hakaret etti bana. Hem yalnız bana değil, sana da dil uzattı.

Sabri öfkeleniyor, külhanbeylik damarı kabarıyor:

— Ne münasebet O kahbe kim oluyor da sana hakaret ediyor? Bizden ne istiyormuş? Namussuzum ki kafam kızınca kapısına dayanırım, kocasının da, kendisinin de imanını gevretirim. Patron oğlu filân tanımam ben. Gözlerim karardı mı, aklıma geleni yapacağımı sen de bilirsin ya. Anlat bakalım, ne söyledi ölüsü kandilli?

— Dur, sen de sinirlenme, Sabri. Kadın fena bir şey söylemedi ki.

— Bu ne biçim numara, Firdes? Demin hakaret etti.. diyordun, Şimdi, fena bir şey söylemedi diyorsun. Fena söylemedi ise ne diye ağlıyorsun? Nerede gördün karıyı?

— Dün gece senin verdiğin para ile terlik almağa çıkmıştım. Dönerken Mebrureye rastladm. Bir mağazadan çıktı, otomobile doğru giderken gözgöze geldik. Evvelâ gülümser gibi oldu amma sonra birdenbire kaşlarını çattı, gene görmemezlikten geldi. Dayanamadım artık, yanına yaklaştım; "Mebrure Hanım, beni tanıyamadınız galiba, dedim. Eski arkadaşlarınızı ne çabuk unuttunuz?" Dudak bükerek; "Hââ, sen misin Firdes? Gözüm ısırır gibi oldu amma birdenbire hatırlayamadım. Şimdi benim o kadar çok arkadaşlarım, ahbaplarım var ki bazan onların bile isimelrini unutuyorum. Bir aralık senin de evlendiğini duymuştum, demek ki yalanmış" demez mi! Sinirlendim; "Neden yalan olsun, dedim. Sabri ile evlendim. Şimdi tütün deposunda da çalışmıyorum, evde oturuyorum, kocam çalışıp kazanıyor, beni rahat ettiriyor." Ben bunları söyleyince Mebrure alaylı alaylı gülümseyerek; "Aaa, dedi, bu ne biçim evlilik? Böyle rahatlık mı olur? Sende evli kadın kıyafeti yok ki.. Baksana, gene eskisi gibi tütün işçisi kıyafetiyle dolaşıyorsun. Acıdım sana. Demek ki kocana kendini sevdirememişsin."

— Vay kahbe, vay! Şunun ağzının payını veremedin mi? Seni sevmediğimi nereden biliyormuş? Pazar günü gözümden alsın. Kapısına dayanmazsam bana da Sabri Mertyürek demesinler.

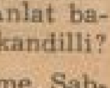

— Dur, sinirlenme diyorum, Sabri. Fena söylemedi kızcağız.

— Daha ne söyliyecek, ulan? Görmüyor musun, aramıza kara kedi sokmağa kalkmış. Belki de seni kıskanıyor enayi.

— Amma yaptın ha! Kendisi Sultanlar gibi yaşıyor. Benim neyimi kıskanacak? Fena niyetle değil, benim iyiliğim için söylüyor. Ben onun cevabını verdim; "Biz Sabri ile sevişerek evlendik, o beni seviyor, ben de onu seviyorum." dedim. Mebrure bu sefer nasihat verdi bana. "Karısını seven bir erkek, onu adam gibi giydirip kuşatmalıdır. Muhabbetli koca böyle olur. Sen bu kıyafetle gezdikçe; kocam beni seviyor, diye kime söylesen inanmazlar. Gençsin, melek gibi güzelsin. Şimdi süslenip kendini göstermezsen ihtiyarladığın zaman mı giyinip kuşanacaksın?" dedi. Mebrure doğru söyledi amma bu lâflar dokundu bana. Sinirlerim bozuldu. Çok fenayım, Sabri.

Firdes tekrar hıçkırarak karyolanın üzerine kapandı.

C. Re.

(Devamı var)

Tediye Günü

Alacaklı — Nihayet ben de iş güç sahibi bir adamım, bu parayı alabilmek için buraya her gün gelemem.

Borçlu — Nasıl, cumartesi muvafık mı?

Alacaklı — Evet.

Borçlu — Öyleyse her cumartesi geliniz!

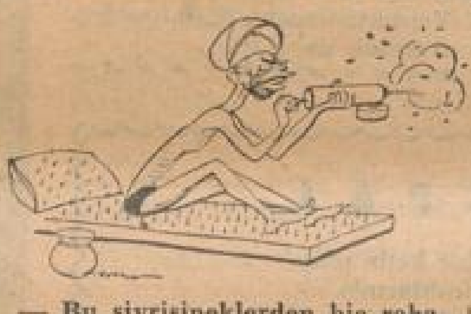

— **Bu sivrisineklerden hiç rahatım yok!**

"Ecnebi karikatürü"

İşimizi Benimseyelim!

İşbu Eylülün 18 inci günü sabahı (Cumartesi) Ankara radyosunun açılması epeyce gecikti. Nihayet spikerin uykulu sesi geldi ve saat ayarını şöyle verdi:

— Gonga saat tam yediyi 37 dakika geçe vuruldu!

7 dakikalık bir gecikme. Anladık, kalem memuru vaktinde gelmez, müdür, umum müdür de öyle. Fakat bir radyo istasyonu kalemlerle kıyas kabul edemez. Bütün mânasiyle saat gibi işlemelidir ve spikerin her ne sebeple gecikmesi, gelememesi ihtimalleri düşünülerek yardımcı spiker vazife başında daima bulunmalıdır.

Ecnebi radyo istasyonlorında 7 değil, 1 dakika teahhürle neşriyata başlandığına hiç rastladınız mı? Bizde olağan şeyler.

Baylar, Bayanlar! İşimizi benimseyelim! Radyoyu yalnız bizler değil, ecnebiler de kontrol ediyor; ayıp oluyor.

Kerbelâda:

Bazı semtler susuz kalıyor "Gazeteler"

— **Nasıl oluyor da susuzluğa bu derecede tahammül edebiliyor?**

— **Nasıl olacak; Istanbulda doğmuş, büyümüş!**

— **Son günlerde büroda fazla meşgul olduğundan bahsediyordun, sebebi şimdi anlaşıldı !**

"Amerikan karikatürü"

Mesken İşi

Tuhaf işler yapıyor, yapmakta devam ediyoruz. Şu fakirlere ucuz arsa vererek üstlerine ev kurdurtmak da bunlardan biri. İnsan hem fakir olur, hem - ucuza bile olsa - arsa alabilir de üzerine ev oturtabilir mi?

Mesken darlığının önüne geçmek, fakir halkı ev sahibi etmek bir hükûmet işidir. Bunlar, lâfla yapılacak işlerden olmasa gerek !

DAKTİLO

— Bundan sonra mektuplarımı yazı makinesi ile yazdırmak istiyorum, daktilodan anlar mısınız?

— Hem de nasıl !

— Acaba hangisi daha iyidir?

— Ben kendi hesabıma mavi gözlü, sarışınları tercih ederim... ama, biraz güç bulunur, maamafih yine siz bilirsiniz !

İki Kadın Arasında

— Mazisini biliyor, niaşnlanmadan evvel, adama hepsini anlatmış.

— Hepsini mi? Ne cesaret.

— Ve ne hafıza !

KISA HİKÂYE

Yeni Komşu

Karşımda birdenbire başlıyan fasıl, Zahit efendinin uykusunu başına sıçrattı. Yine odanın içi apaydınlık olmuş, ayak ucundaki duvara yine sivri fesli, ceketsiz, kıvrık bıyıklı bir takım adam gölgeleri vurmuştu. Saz durmadan, dinlenmeden çalınıyor, nâralar ortalığı çınlatıyordu.

İşte tam üç gecedenberi böyle idi, gözüne bir damla uyku girmiyordu. Müftünün evine yeni taşınan kiracılar geceleri içeri adam alıyorlar, sonra sabahlara kadar böyle zil, zurna, bütün mahalleyi ayaklandırıyorlardı.

Yavaş yavaş pencereye geldi, başını kafese iliştirdi, deliklere gözünü uydurarak karşıki evin pırıl pırıl yanan orta kattaki odasına baktı; kol başlarına, diz kapaklarına kadar çıplak kadınlar şıkır şıkır oynuyor, sızanlara bir teviye içki yetiştiriyorlardı.

Birdenbire zihni karıştı, pek fena kızdı, her gece bu günah, bu uykusuzluk doğrusu çekilmezdi. Kimse şikâyet etmese, kimse aldırmasa bile o bir defa gitmeli, yaptıklarının indallah ve indelnas menfur olduğunu anlatmalı idi.

Entarisinin üzerine hemen bir hırka çekti, merdivenden indi, kapıyı açtı; onu evvelâ sonbaharın acı soğuğu, sonra komşudan gelen karısı Habibe hanım karşıladı.

Telâşından dili dolaşan, önünü arkasını görmeyen Zahit Efendi ona yalnız :

— Karşıya gidiyorum, dedi, günahkârlar yatağına, bu belâya göz yummağa gelmez.

Kadının beti, benzi kül kesilmişti, karşıki eve doğru ilerliyen kocasının arkasından :

— Allah muinin olsun efendi dedi, fakat güzellikle, tatlılıkla söyle, kavga çıkarma! Emi?

★

Sokak kapısını mahallenin kurnaz bir çapkını olan Ömer reis açmıştı. Ağzı fena halde rakı koktuğu halde ayık duruyor, elindeki lâmba ile Zahit Efendiye yol göstererek :

— Gel efendi baba, misafire canımız kurban. Bir fincan kahvemizi içiver ! diyordu.

Zahit Efendi içeri girdi. Çünkü birdenbire öyle herşeyi söylemek doğru olmazdı. Zaten söyliyeceği sözler de, böyle tatlılıkla olursa tesir ederdi. Birlikte orta katta bir odaya girdiler. O zaman Ömer reis hemen dışarı seslendi :

— Ulan Huriye, gel bakalım !

Siyah bir pelerini yarım yamalak başına geçirmiş bir kadın korka korka içeri girdi. Pelerinin altından dolgun kol başları gözüküyor, ufacık, simsiyah gözleri bir bakışta insanın kalbine ok gibi işliyordu.

Ömer reis :

— Olur mu böyle yahu dedi, niçin nürmetsizlik edersiniz? Haydi çabuk kahve falan yap !

Kadın odadan çekilirken Zahit Efendi düşünmeğe başladı, bu adamın durmayan çenesinden birşey anlamıyordu. Hattâ bu söyledikleri maksadının tamamiyle aksi idi, o buraya birşey yapmak, birşey söylemek için gelmişti, fakat işte ona vakit kalmıyordu ki...

Az birşey geçince arkasında yine kadını gördü. Huriye bu sefer daha çok açılmıştı. Kahveyi uzatırken çıplak, geniş göğsü, Zahit Efendinin de nihayet gözüne çarptı ve kendisini bilmiyerek ömründe ilk defa bir güzel için yutkundu. Kahveyi titrek elleriyle alırken öbür tarafta Ömer buna için için seviniyor :

— İşte bizim sohbet de böylesi diyordu, kusura bakmazsın artık. Çünkü hani böyle dertli zamanlarda da insan bir iki tane atamıyacak olursa çekiver, bu dünyanın kuyruğunu !..

Şimdi Zahit Efendi de yavaş yavaş bir hal peyda oluyordu. Geldiği gibi öyle hiddetli değil, pek yumuşaktı. Karşısında gittikçe pelerinini arkaya atarak iri, beyaz vücudünü yarı çıplak bırakan Huriyeye dikkatli dikkatli bakıyordu. Hakikaten bu kadın çok güzeldi; onun gözünün içine, düzgün endamına baktıkça yol yol damarları çıkmış, buruşuk elli, porsuk çehreli karısı Habibe Hanımdan nefret eder gibi oldu.

Misafirinin renkten renge, vaziyetten veziyete girdiğini gören Ömer, artık fırsatı kaçıramazdı. Hemen orta yerdeki masadan bir kadeh alarak Huriyeye uzattı :

— Al şunu ver, dedi. Zati bir dostluk birşey.

Huriye uzanıp aldı, sonra kırıta kırıta Zahit Efendinin yanına oturdu :

— İçmez misiniz efem? Bilhassa benim elimden !

Zahit Efendi yine düşünmeğe vardı. Bu şüphesiz rakı, içilmesi en büyük günah bir madde idi. Bunu nasıl ağzına koyacaktı? Şimdiye kadar hiç yaptığı şey değildi. Fakat güzel kadın, işte ısrar ediyordu bunu kırmak yakışık almıyacaktı.

Adam sende, bu da kırk dört senede bir defa idi. Her gün fıçıları devirenler nerede yatacaktı?

Huriye kadehi zorla yuvarlattıktan sonra Zahit Efendinin gözleri birer kan çanağına döndü, aklı, fikri karıştı. Hemen masanın kenarına geldi, mezelerden birer ikişer yemeğe başladı. Beş dakika aralıkla ona bir tane daha yuvarlattılar. Bunu sonra bir üçüncü, dördüncü, beşinci takip etti. Nihayet Zahit Efendi de ortalığı dumanlı görüyordu. Yavaş bir sesle şarkılar söylüyor, gazeller okuyor, ikide birde yanıbaşında oturan kadına saldırıyordu. Yarım saat içinde yetmiş dirhemlik şişenin hakkından gelince Ömer :

— Huriye, bu tamam dedi. Haydi bakalım içeri götür de gelişi ile gidişini bir anlasın.

★

Vakit gece yarısı idi. Acı acı kapı çalındı. Ömer hemen cumbaya koştu, kim o! diye seslendi.

Buna aşağıdan ihtiyar, titrek bir kadın sesi cevap verdi :

— Aç evlâdım.

— Sen kimsin analık?

— İçeride ayalim var, onu arıyorum.

— Deminki gelen hırboyu mu soruyorsun?

— Hayır kırba, mırba sormuyorum, bizim efendiyi soruyorum.

— Efendi, şimdi derin uykuda... Sen de git evde rahatına bak, sabahleyin biz onu erkenden uyandırır, göndeririz !

Dördü de aynı düşüncede

"Ecnebi karikatürü"

KADINA VE AŞKA DAİR

Eğer nişanlı isen, mümkün olan şeyi yap da Nisanda evlen. Etrafımızı tabiatın aşkla sarmış olduğu bir mevsimde aşkı tanımak kadar tatlı birşey yoktur.

Gencin biri hoşuna gider ve senin için ideal bir koca olabileceğini anlarsan, her zaman onun yanında bulunma; fazla gevezelikle canını sıkma, hatıra defterine "Güzel bir fikri" yazmağa veya sana eğlenceli hikâyeler anlatmağa icbar etme. Bırak, o seni istesin ve ekseriya sen sus da o konuşsun.

AYDEDE

SİYASÎ HOŞSOHBET GAZETE

Eski Nüshalarımız Azaldı

Gazetemizin 91 - 1 den başlıyan nüshaları pek azalmıştır. Eksik sayılarını tamamlamak istiyen okuyucularımızın isteklerini az sonra karşılıyamıyacağımıza müteessifiz. Taleplerini acele bildirmelerini rica ederiz.

ABONE ŞARTLARI

6 Aylık	Memleket içi	7,5	Lira
»	Memleket dışı	12	»
1 Senelik	Memleket içi	14	»
»	Memleket dışı	21	»

Karakoyun

Altmış üç yıl önce Konya, Ankara, Adanada kuraklık olduğu, kıtlık çıktığı zaman Konya valisi Mehmet Sait Paşa, Fransanın Marsilya liman şehrine de altı bin çuval un ısmarlamış.

Bu unların gelmesi, değil ferahlık, geleceği haberi bile hüsnü te'sir yaratmış.

O tarihlerde Konya ile İstanbul bile posta tatarlariyle mektuplaşıyordu.

İstanbulla Erzurumu demiryolu ile bağladık; fakat İstanbul hâlâ et diye feryad-ü figan eyler.

Çağırın şu Sait Paşayı da İstanbul hesabına Avustralvaya koyun sipariş etsin. Anlaşılsın, kara koyun melevip gelemiyecek.. Hava yolu daha kısadır.

YOLCU

Konya "Babalık" dan

Kadın — Sevgilim, düşün... Bu ilk evlilik kavgamız!

"Amerikan karikatürü"

Utanmak Gerek

Taze istidatları yetiştirmeyi gaye ittihaz eden gazetemize bazı gençler resimler getiriyorlar. Biz de beğendiklerimizi sırf teşvik olsun diye ara sıra neşrediyoruz. Nitekim geçen nüshamıza da böyle bir heveskârın küçük bir karikatürünü koymuştuk. Sonradan öğrendik ki o resim merhum Cemal Nadirden aynen kopye edilip sadece imzası ve yazısı değiştirilerek sürülmüş bir aşırma maldır.

Şimdiye kadar çıkmış bütün karikatürleri görüp hatırlamamıza imkân olmadığını okuyucularımız elbette takdir ederler. O işleri yapanlar utansın.

Ultramin

DİŞ KREMİ

Dişleri çürümekten korur

T. C.
ZİRAAT BANKASI

TASARRUF HESAPLARI

İKRAMİYE PLÂNI

Hesapları 50 liradan aşağı düşmiyenlere bu yıl verilecek ikramiyeler:

4	tane	1.500	Liralık	6.000
4	tane	500	„	2.000
4	tane	250	„	1.000
40	tane	100	„	4.000
120	tane	50	„	6.000
240	tane	20	„	4.800
400	tane	10	„	4.000

ÇEKİLİŞ GÜNLERİ:

16 Şubat, 10 Mayıs, 26 Temmuz, 29 Aralık
İkramiyeler, hesapları bir yılda

100 liradan aşağı düşmiyenlere % 10
200 liradan aşağı düşmiyenlere % 15
500 liradan aşağı düşmiyenlere % 20
fazlasiyle ödenecektir.

Türkiyenin en büyük, en zengin, çok renkli

KADINGAZETESİ

Hanımeli

EYLÛL SAYISI ÇIKTI

İstanbul TAN Matbaası

(Akşam) 31 Yaşında

(Akşam) refikimiz 30 yaşını ikmal ederek bilizzi-vel-afiye 31 inci senesine basmıştır. Daima ve her bakımdan hususiyet ve mükemmeliyet arzederek memleketin en iyi bir neşir vasıtası olmakta devam eyliyen refikimizin inşallah kırk birinci yılına bastığını da görür, yine can ve gönülden "kırk bir buçuk maşallah" deriz.

Fena Tesadüf

Tren, Fransız hududuna yaklaşırken birinci mevkide bir yolcu, çantasından birçok yaprak sigaraları çıkarıp ceplerine yerleştirmeğe başlar. Yine de elinde bir kutu puro kalır. Karşısındaki yolcuya der ki :

— İyilerini ceplerime doldurdum amma, şu kalan kutudakiler en iyi cinstendir... Ne yapacağımı bilmiyorum. Gümrükte zaptedecekler.

— Resmini verir, geçirirsiniz.

— İşte ben de onu vermek istemiyorum ya... Acaba siz cebinize koysanız olmaz mı?

— Olur, memnuniyetle ! Lâkin geri veremem.

— Neden?

— Zira ben gümrük müfettişiyim !

Ekstra ekstra

D E R S A N

Yağları, yüksek kalitelidir. Mideye düşkün olanlar mutlak surette

D E R S A N

kullanırlar.

Yeni Neşriyat :

İSLÂM ANSİKLOPEDİSİ

İslâm Ansiklopedisinin 5 inci cildinin ilk fasikülü olan 39 uncu fasikülü çıkmıştır. Bu fasikülde tevsian tercüme edilen maddelerden başka Hacı Giray (Halil İnalcık), Hace Hacüy-i Kirmanî Hacib (Fuad Köprülü), Hafız Şirazî (H. Ritter), Hafız Ahmed Paşa (Orhan Köprülü) maddeleri yanlarında isimleri yazılı müellifler tarafından suret-i mahsusada te'lif edilmiştir.

İslâm Ansiklopedisinin 39 cüzü 200 kuruş fiatla satılmaktadır.

Sahibi : F. KARAY
Yazı işlerini fiilen idare eden:
Z. Çalıkoğlu
İdare yeri: Ankara Caddesi 98/2 İstanbul
Dizildiği yer :
Murat KERMAN Mürettiphanesi
Basıldığı yer: TAN Matbaası